

6.7.2015

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö TEM/2221/00.04.01/2013

HANKINTALAIN KOKONAISUUDISTUKSEN VALMISTELURYHMÄN MIETINTÖ

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikkoasiassa.

Taustana lausunnot todetaan, että Teknologiateollisuus ry:llä on ollut edustaja EK:n hankintalakiuudistuksen taustaryhmässä, joka on avustanut EK:ta kannanmuodostuksessa hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmätyöskentelyä varten.

Teknologiateollisuus ry yhtyy EK:n ja Suomen Yrittäjien jättämään erivään mielipiteeseen koskien valvontaa, sidosyksiköiden markkinoille menoa sekä markkinoille menoa hankintayksiköiden välisessä yhteistyössä (Mietinnön liite 4), ellei toisin alla mainittu.

Teknologiateollisuus ry esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Kansalliset kynnysarvot

Julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön keskeisenä tavoitteena on julkisten varojen käytön tehostaminen. Mietinnön mukaan tämän tavoitteen saavuttamisessa on suuressa roolissa hankintamenettelystä osapuolille syntyvät kustannukset, hallinnollinen taakka sekä menettelyyn kuluva aika. Näiden vähentämiseksi eräänä keinona on esitetty kansallisten kynnysarvojen nostoa.

Mietintö esittääkin nostoja kansallisiin kynnysarvoihin, tosin vain maltillisia sellaisia. Nostojen maltillisuutta perustellaan yhtäältä sillä, että avoin kilpailu tulee turvata, ja toisaalta sillä, että lain keskeisiä tavoitteita saavutetaan myös muilla keinoilla kuin kynnysarvojen nostolla, esimerkiksi menettelysääntöjen keventämisellä.

Teknologiateollisuus ei pidä mietinnön maltillisten nostojen perustelua kestävänä, eikä mietinnössä ehdotettua kansallista nostoa riittävänä etenkin mitä tulee tavaroiden- ja palvelujen kansallisten kynnysarvojen maltilliseen nostoon 30.000 eurosta 60.000 euroon.

Hankintalain menettelysääntöjen keventäminen ei vielä itsessään takaa sitä, että itse hankintamenettely tosiasiasa kevenisi ja selkiytyisi riittävällä ja siten vaikuttaisi julkisten varojen tehokkaampaan käyttöön. Myös uudistuksen jälkeen tilaaja vastaa siitä, että hankinnan menettelysäännöt, tarjouspyyntöasiakirjat ja hankintakokonaisuudet ovat avoimia, yritysten kannalta selkeitä ja vastaavat lain henkeä. Hankintakäytäntö osoittaa että

hankintayksiköiden välillä on laaja hajonta mitä käytännön hankintatoimeen tulee. On odotettavissa että myös uuden lain myötä merkittävää tilaaja- hankintakohtaista vaihtelua esiintyy.

Samoin uudessa laissa on mukana useita elementtejä, jotka johtavat enemmän hallinnollisen taakan sekä julkisten menojen lisääntymiseen kuin varojenkäytön tehostamiseen ja hallinnollisen taakan vähentymiseen. Tällaisia ovat muun muassa hankintaan liittyvien yhteiskunnallisten kysymysten huomioiminen hankintojen valmistelussa, tarjouspyynnön laatimisessa sekä tarjousten vertailussa; Aiempaa velvoittavammat säännökset tarjoajien ja ehdokkaiden poissulkuperusteiden selvittämisessä, yritysten korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen sekä niihin liittyvien selvitysten toimittaminen ja niiden arviointi; Erilaiset hankintamenettelyyn liittyvät uudet ilmoitus-, selvitys- ja raportointivelvoitteet, ja; Ehdotetut säännökset sopimusmuutoksista, joita joudutaan ennakoimaan jo hankintavaiheessa. Hankintayksikkö joutuu laatimaan aiempaa täsmällisempiä muutosehtoja hankintasopimuksiin ja arvioimaan mahdollisten sopimusmuutosten olennaisuutta sopimuskauden aikana. Edelleen, vaikka sähköiset tiedonvaihdon menettelyt saattavat nopeuttaa ja keventää hankintamenettelyjä, hankintayksiköille saattaa aiheutua muutos-, hankinta- tai prosessikustannuksia ehdotetun lain vaatimukset täyttävien tiedonvaihdon menettelyjen järjestämisestä. Kaikki edellä mainitut ovat omiaan aiheuttamaan yrityksille ja hankintayksiköille lisätyötä ja hidastavat hankintamenettelyä. Samoin uudet menettelyt, kuten neuvottelumenettely ja innovaatiokumppanuus, vaativat uuden oppimista ja käytäntöjen vakiintumista, joka itsessään tuottaa haasteita. Todetaan myös että edes uudet menettelyt, joista puhutaan joustavampina ja kevyempinä, eivät tule olemaan kevytkulkuisia, vaikka toki tuovat uusia mahdollisuuksia hankintoihin.

Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan kansallisten kynnysarvojen nosto on selkein keino tehostaa julkisten varojen käyttöä ja vähentää hallinnollista taakkaa. Hankintalakia uudistettaessa tulisi muistaa, että hankintadirektiivit eivät sääntele kansallisten kynnysarvojen tasoa, vaan ne ovat kansallisen lainsäätäjän harkinnassa ja lähinnä poliittisia päätöksiä. Poliittinen tahtotila Suomessa on ollut aiemmin merkittävien nostojen kannalla. Pääministeri Kataisen hallitusohjelmassa on esitetty hankintalakia uudistettavaksi muun muassa siten, että kansallisia kynnysarvoja nostetaan lähemmäksi EU-direktiivitasoja ja tavaroiden ja palveluiden kansallista kynnysarvoa korotetaan tuntuvasti lähelle EU:n kynnysarvoa. Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa puolestaan esitetään turhan sääntelyn vähentämistä. Myös kansainvälinen vertailu osoittaa, että kansalliset kynnysarvot vaihtelevat ja toisinaan niitä ei ole asetettu ollenkaan. EU-kynnysarvot alittavat ns. pienhankinnat on näissä tapauksissa jätetty hankintayksiköissä sovellettavien ohjeiden sekä vaihtelevien raportointi- ja valvontamekanismien varaan.

Suomessa lainsäätäjän tulisi rohkeasti arvioida uutta hankintalakia säädetäessä missä määrin kansalliset kynnysarvot ovat tosiasiaassa tarpeellisia ja miten paljon kansallisia kynnysarvon alittavia menettelyjä voidaan jättää ns. pienhankinnoiksi ja hankintayksiköiden sisäisten hankintaohjeiden varaan, samalla kun taataan hankintojen avoimuus. Hankintayksiköiden han-

kintaohjeet tulevat olemaan menettelysääntöjen keventämisen myötä korostuneessa asemassa kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta, joten sinänsä ei olisi syytä karttaa pienhankintojen soveltamisalan laajentamista ja jättämistä samojen ohjeiden varaan. Pienhankintojen laajempaa käyttöä hankinnoissa puoltaa myös se, että uudessa laissa nimenomaisesti pyritään lisäämään avoimuutta arvoltaan kansalliset kynnysarvot alittavissa pienhankinnoissa. Myös mietintö allekirjoittaa ajatuksen, että tämä tulee osaltaan lisäämään kilpailua julkisissa hankinnoissa ja parantamaan markkinoille pääsyä ja markkinoiden toimivuutta. Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan avoimuuden lisäämisen lisäksi hankintaohjeita tarkasteltaessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti hankintayksiköiden ohjeiden ja menettelyjen keventämiseen. Uudistuksesta saatavat hyödyt eivät nimittäin välttämättä realisoidu, jos hankintayksiköt jättävät hankintauudistuksen mahdollisuudet hyödyntämättä omissa ohjeissaan.

Kuten jo yllä todetaan, **Teknologiateollisuus kannustaa lainsäätäjää pohtimaan missä määrin kansalliset kynnysarvot ovat tosiasiasa tarkoituksenmukaisia Suomen markkinoilla ja joka tapauksessa vähintään säätämään kansallisista kynnysarvoista, jotka ovat yhtäältä hankintayksikön resurssien käytön kannalta mielekkäitä ja toisaalta yritysten resurssien käytön kannalta kannattavia.** Tältä osin esitämme seuraavat taustahuomiot:

Mietinnössä on jätetty kokonaan huomiotta se, että tyypillisesti hankintalain kynnysarvon ylittäminen johtaa monen hankintayksikön sisällä niin työlääseen prosessiin, että hankintayksikön ei käytännössä kannata tehdä arvoltaan vähäisiä hankintoja, sikäli kun se suinkin voidaan välttää. Uusi laki ei takaa muutosta tähän tilanteeseen, vaan todennäköisesti myös jatkossa hankintoja lykätään viimeiseen asti, jos mahdollista, ja toteutetaan vasta sitten kun hankintavolyymi on riittävä hankintamenettelyn vaivan näkemiseksi. Hankintalain matala kynnysarvo on toisin sanoen johtanut tilanteeseen, jossa kynnysarvon yli hiukan meneviä hankintoja pyritään tekemään alkuperäistä tarvetta suuremmissa erissä ja hankintoja toteutetaan harvemmin kuin vastaavia pienhankintoja saatettaisiin toteuttaa. Matala kynnysarvo suosii toisin sanoen suuriin volyymeihin kykeneviä yrityksiä, mutta tästä huolimatta matalaa kynnysarvoa perustellaan sillä, että hankintamenettely takaa syrjimättömän, yhdenvertaisen, avoimen ja suhteellisen menettelyn kaikille. Näin ei pienen yrittäjän näkökulmasta kuitenkaan välttämättä ole.

Yrityksen näkökulmasta mietintö pohtii lähinnä hallinnollisen taakan vähentymistä toimitettavien tositteiden osalta. Uuden lain myötä tarjouskilpailun edellytysten täyttymiseen liittyvät todisteet tulee tarkastaa vain tarjouskilpailun voittajalta ja mietinnön arvion mukaan yritysten yhteenlasketut kustannukset pienenisivät vuositasolla yhteensä 19 125 000 euroa Suomessa aikaisempaan lakiin verrattuna. Ottamatta kantaa laskelman tekotapaan, kehitys on sinänsä myönteinen, mutta saattaa jättää hankintamenettelyn kannattavuudesta väärän mielikuvan.

Esimerkiksi tavara- ja palvelukaupan kynnysarvon (ehdotettu 60.000 euroa) piiriin kuuluvalla suunnittelu- ja konsultointialalla yksittäisen tarjouksen

tekeminen maksaa kaikkien tarjoajien kulut yhteen laskien useimmiten 50.000 euroa tai enemmän. Tyypillisesti tarjouspyyntöön vastaa 6-10 tarjoajaa ja heistä kukin käyttää 5.000-10.000 euroa tarjouksen tekoon. Tilaa-ajan kulut eivät sisälly tähän laskelmaan, mutta tilaajan aika ja vaiva kului- neen ovat toki myös merkittävä menoerä ja lopulta kumulatiiviset hankinta- prosessin menot ylittävät helposti ehdotetun 60.000 euron kynnysarvon, eli työn arvo olisi ehdotetun kynnysarvon nostonkin jälkeen vähemmän kuin prosessiin käytetty pääoma.

Edelleen, jos ajatellaan että tavara- ja palvelukaupan piiriin kuuluvissa hankinnoissa tyypillisesti 6-10 tarjoajaa kilpailevat toimituksesta, yksittäistä voitettua toimitusta kohden yritys saattaa osallistua jopa kymmeneen kil- pailutukseen. Prosessi on turhauttava ja tehoton, ja se käydään läpi tietäen että menettelyyn liittyvä ajankäyttö ja vaiva saattaa jäädä palkitsematta. Viime kädessä hävittyjen hankintamenettelyjen kulut myös pulverisoidaan yritysten myyntihintoihin, joten hankintayksikkö saa lopulta osan hankinta- menettelyn kuluista maksettavakseen myös välillisesti ja siten tämäkin seikka on omiaan vaikuttamaan menettelyn kuluihin ja siihen miten julkisia varoja käytetään.

Yhteenvetona, Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan, sikäli kun kansallinen kynnysarvon katsotaan tarkoituksenmukaiseksi yllä- pitää, sen merkittävä nosto on selkein keino tehostaa julkisten varo- jen käyttöä ja vähentää hallinnollista taakkaa. Tavara- ja palvelukau- pan kynnysarvoa määritettäessä tulisi vähintään tavoitella kynnysar- voa, jossa tekijän valintaan kuluu kokonaisuutena selkeästi vähem- män rahaa kuin itse tarjouspyynnön mukaiseen työhön. Samoin kyn- nysarvo tulisi asettaa siten, että hankinnan kohde on määrältään ja vähimmäisarvoltaan houkutteleva hankintamenettelyprosessin kaut- ta. Hankintamenettelyn keventämisen myötä hankintayksiköiden hankintaohjeet tulevat olemaan korostuneessa asemassa myös kan- sallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta, joten ei ole syytä karttaa pienhankintojen soveltamisalan laajentamista ja jättämistä samojen ohjeiden varaan. Pienhankintojen käyttöalan laajentamista kansallisten kynnysarvojen nostolla puoltaa myös se, että uudessa laissa nimenomaisesti pyritään lisäämään avoimuutta arvoltaan kan- salliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa.

Yllä esitetty huomioon ottaen, Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan tavara- ja palvelukaupan kansallisen kynnysarvon tulisi olla vähintään 100.000 euroa.

Immateriaalioikeudet ja liikesalaisuus julkisissa hankinnoissa

Julkiselle sektorille innovaatiohankinta voi antaa aivan uudenlaisia mahdol- lisuuksia kulkea julkisten palveluiden kehityksen kärjessä ja tehdä enem- män entistä pienemmillä resursseilla. Uutta kehittävät hankinnat voivat olla tärkeässä roolissa antamassa yritykselle ensimmäisen referenssin tuotteen jatkomarkkinointia varten.

Mietinnössä esitetään uuden innovaatiokumppanuuden kulku todeten että

Hankintalain ehdotuksen mukaan halvimman hinnan käytön perustelut tulee esittää vain muissa kuin tavarahankinnoissa. Teknolוגiateollisuuden näkemyksen mukaan laatu näkökohtia korostava perusteluvelvollisuus on syytä ulottaa soveltuvien osin myös tavarahankintoihin käytettäessä vain

halvinta hintaa, paitsi jos halvin hinta on selvästi tarkoituksenmukaisin vertailuperuste, kuten esimerkiksi yksinkertaisissa tavarahankinnoissa.

Puolestaan sellaisissa asiantuntijapalveluissa, joissa laadulla on merkittävä kerrannaisvaikutus hankkeen kokonaistaloudellisuuteen, tulisi hankintalaissa erikseen säätää, että asiantuntijapalveluita ei voi hankkia pelkästään halvimman hinnan perusteella, ja että asiantuntijapalveluiden hankinnassa laadun painoarvon tulee aina olla suurempi kuin hinnan painoarvon.

Elinkaariajattelu edellyttää hankintaosaamisen kehittämistä

Elinkaariajattelun onnistuminen edellyttää hankintayksiköltä uutta ajattelua, hyvää osto-osaamista sekä markkinoiden ja toimittajien tuntemista - uusi pykälä on sinänsä tervetullut mutta hankintayksiköiden tulee huomata, että sen toteutuminen ei ole itsestäänselvyys. Elinkaariajattelu edellyttää hankintayksiköltä kykyä ajatella hankintaa pitkän aikavälin kokonaisuutena, joka vaikuttaa tulosityksikön vuosibudjetin ulkopuolellakin. Toimiva laatuarviointi vaatii myös hyvää toimialakohtaista verkostoitumista ja aktiivista keskusteluyhteyttä toimittajien kanssa.

Teknologia-teollisuuden näkemyksen mukaan, samalla kun uusia menettelyjä lanseerataan, hankintayksiköitä tulee perehdyttää niiden käyttämiseen ja hankintayksiköiden tulee aktiivisesti muuttaa niitä toimintamallejaan, jotka saattavat muodostaa esteen elinkaariajattelun hyödyntämiselle.

Ympäristö-, sosiaaliset- ja työoikeudelliset kriteerit hankintalaissa

Hankintalaki on perinteisesti ymmärretty menettelylliseksi laiksi, mutta mieltä nostavat uudistukset vievät lakia vahvemmin aineellisoikeudelliseen suuntaan, asettaen aiempaa enemmän sisällöllisiä odotuksia hankintatoimelle. Muun muassa hankintadirektiiviin 18 artiklan 2 kohta edellyttää jäsenvaltioilta aiheellisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi että taloudelliset toimijat noudattavat hankintoja toteuttaessaan soveltuvia ympäristöllisiä, sosiaalisia ja työoikeudellisia velvoitteita. Suomessa direktiivin tavoitteita toteutetaan jo muun lainsäädännön avulla ja yleisesti ottaen suomalaisesta näkökulmasta katsoen on selvää, että suomalaiset hankintayksiköille toimittavat yritykset hoitavat yhteiskunnalliset velvoitteensa ja noudattavat kaikilta osin Suomen lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia. Suomessa yritysten oikeudellisten velvoitteiden noudattamista myös valvotaan ja sanktioidaan. Työoikeudellisella kentällä valvonta tapahtuu Teknologia-teollisuuden kaltaisten työnantajajärjestöjen toimesta sekä järjestäytymättömässä kentässä aluehallintoviraston toimesta. Näin ollen se, että direktiivissä mainitut edellytykset ilmenevät hankintalaissa lähtökohtaisesti tavoitteellisina kirjauksina, on direktiivin vaatimana aiheellisenä toimenpiteenä onnistunut ratkaisu. Suomalaisessa oikeusjärjestelmässä tulisi lähtökohtaisesti välttää päällekkäistä lainsäädäntöä.

Lakiehdotuksessa ympäristö-, sosiaaliset- ja työoikeudelliset kriteerit ilmenevät tosin myös aineellisina, muun muassa mahdollisena tarjouksen vertailuperusteena ja esimerkiksi 80§ ja 81§ mukaisina poissulkuperusteina.

Mietinnössä mainitaan esimerkkeinä sosiaalisista vertailuperusteista muun muassa työllisyysmahdollisuudet sekä yritysten yhteiskuntavastuun vapaaehtoinen noudattaminen. **Lain esitöihin tulee Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan kirjata, että työllistämiseen liittyviä sosiaalisia vertailuperusteita ei saa käyttää siten, että ne suosivat tiettyjä tarjoajia tai aiheuttavat joillekin tarjoajille haittaa esimerkiksi yrityksen maantieteellisen sijoittumisen perusteella. Esimerkiksi yhteiskuntavastuun vapaaehtoinen noudattaminen on epämääräinen käsite joka ei sovellu tarjousten vertailukriteeriksi.**

Lakiehdotuksen 80 §:n mukaisiksi pakollisiksi poissulkuperusteiksi ehdotetaan lisättäväksi muun muassa rikoslain 47 luvun tarkoittamat työturvallisuusrikokset, työaika-suojelurikokset, työsyryntä, työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen sekä luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö. Lakiehdotuksen 81 §:n mukaisiksi vapaaehtoisiksi poissulkuperusteiksi ehdotetaan puolestaan lisättäväksi muun muassa työehtosopimusten tai työ- ja sosiaalioikeudellisten velvoitteiden rikkomukset.

Teknologiateollisuus korostaa, että kyseiset pakolliset ja vapaaehtoiset poissulkuperusteet voivat tulla sovellettavaksi vain erityisen vakavien rikkomusten kohdalla ja ottaen huomioon asiassa ehdokkaalle muuten aiheutuvat seuraamukset päällekkäisen lisärangaistuksen välttämiseksi. Hankintalain 81§ 5 momentin (Ympäristö-, sosiaaliset- ja työoikeudelliset rikkomukset) mukaisen harkinnanvarainen poissulkuperusteen soveltaminen tulee aidosti tulkinnanvaraisena, vaikkakin harkinnanvaraisena, poissulkuperusteena sitoa tarkkarajaisiin ja täsmällisiin kriteereihin.

Ehdokkaalla on 82 § pykälän mukaan oikeus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, eli esittää näyttöä luotettavuudestaan, siinä tapauksessa että sitä rasittaa harkinnanvarainen tai pakollinen poissulkuperuste. Jos hankintayksikkö katsoo näytön perusteella luotettavuuden poissulkemisperusteen käsillä olemisesta huolimatta riittäväksi, kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa ei saisi sulkea tarjouskilpailusta. Näytön arviointia ei kuitenkaan käsitellä yksityiskohtaisesti mietinnössä muuten kuin yksittäisten esimerkkien kautta ja viime kädessä todeten korjaavien toimenpiteiden arvion perustuvan kokonaisarvioon ottaen huomioon rangaistavan teon, virheen tai laiminlyönnin vakavuus sekä niihin liittyvät olosuhteet. **Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan myöskään näytön arviointi ei saa korjaavissa toimenpiteissä jäädä puhtaasti hankintayksikön subjektiivisen elämäkokemuksen varaiseksi kysymykseksi, vaan näytön riittävyden arvioinnille tulisi esitöissä asettaa täsmälliset ja tarkkarajaiset kriteerit.**

Edelleen, Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan hankintayksikkö tulee velvoittaa kuulemaan ehdokasta ennen poissulkemista. Kokonaisuuden kannalta on mielekkäämpää käsitellä poissulkuperusteen käsillä olo ja mahdolliset korjaavat toimenpiteet hankintamenettelyn aikana ennemmin kuin tuomioistuimessa jälkikäteen.

Markkinoille meno hankinnoissa sidosyksiköltä tai toiselta hankintayksiköltä

Hankintadirektiivi sallii hankintayksikön sidosyksiköille enimmillään 20 prosentin ulosmyynnin avoimilla markkinoilla, minkä puitteissa hankintoja voidaan tehdä sidosyksiköltä kilpailuttamatta. Suomessa sidosyksikölle sallitaan myynti avoimille markkinoille 10 prosentin ulosmyynnillä, EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, ja mietintö ehdottaa tätä ulosmyyntirajaa sovellettavaksi myös jatkossa Suomessa (hankintalain 15 §).

Todetaan, että Suomessa toimii sidosyksiköitä, joiden liikevaihto on satoja miljoonia euroja ja joiden ulosmyynti on jo aiemman hankintalain voimassaollessa kiistatta ollut merkittävä kilpailuneutraaliteettiongelmaksi julkisten toimijoiden operoimissa markkinaehtoisten hinnoittelurakenteiden ulkopuolella. Etenkin suuremmilla liikevaihtoilla toimivat sidosyksiköt pystyvät aiheuttamaan miljoonien eurojen markkinahäiriöitä omalla alallaan ja ovat omiaan heikentämään yksityisten yritysten toimintaedellytyksiä. Kokonaisuutena tarkastellen julkisen sektorin toiminta Suomessa on kaikkiaan laajaa, ja julkisen sektorin toiminta on levittäytynyt eurooppalaisessa vertailussa huomattavassa määrin myös avoimille markkinoille. **Teknologiaeteollisuuden näkemyksen mukaan sidosyksikön tulee palvella yksinomaan omistajatahonsa tarpeita ja pidättyä kokonaan osallistumasta avoimille markkinoille. Jos sidosyksiköille kuitenkin halutaan antaa mahdollisuus myyntiin muillekin kuin omistajalleen, tämä mahdollisuus on sallittava vain tilapäisesti ja vähäisissä määrin ja asiasta tulee säännellä selkeästi ja tiukkarajaisesti.** On huomattava, että hankintalain 15 § ei ole kyse markkinoille myynnin estävästä säännöksestä, eikä näin olisi myöskään siinä tapauksessa että ulosmyynti pykälässä estettäisiin tai sitä rajoitettaisiin. Hankintalain 15 pykälässä määrätään siitä, milloin omistajan tulee avata hankinnat sidosyksiköltä kilpailulle sidosyksikön toimiessa avoimilla markkinoilla.

Mitä yllä todetaan hankintalain 15 pykälästä koskee soveltuvin osin myös hankintalain 16 pykälää koskien hankintoja toiselta hankintayksiköltä. **Teknologiaeteollisuus kyseenalaistaa ylipäättään tarpeen 16 §:n kaltaiselle perusteelle poiketa muuten pääsääntönä olevasta velvollisuudesta kilpailuttaa hankinnat julkisilla varoilla.** Hankinnassa toiselta hankintayksiköltä on selkeästi kyse hankinnasta oman organisaation ulkopuolelta, eikä omana työnä tekemisestä tai palvelutuotannon sisäisestä organisoinnista. Verovarojen tehokkaan käytön kannalta on erikoista sallia vaikkapa kunnan ostaa toiselta kunnalta vastiketta vastaan palvelua ilman kilpailuttamista. Kansallinen etu vaatii tässäkin kohtaa direktiivin tarjoaman mahdollisuuden hylkäämistä, sillä kotimarkkinoillamme pitää hakea kilpailun kautta uusia toimintatapoja ja parempaa tuottavuutta, eikä mahdollistaa viranomaisien välistä kaupankäyntiä.

Teknologiaeteollisuus katsoo, että julkisten toimijoiden suorita tilauksia saavien yksiköiden toiminta kilpailluilla markkinoilla tulisi estää

kokonaan tai lähes kokonaan. Myös julkisten toimijoiden tytäryhtiöt tulee huomioida tarkasteltaessa julkisen toimijan markkinoilla olon määrää.

Valvonta

Suomessa ei ole mietinnön mukaan tarpeen säätää uusista hankintalain valvontaa koskevista järjestelyistä. Mietinnössä selostetaan erilaisia julkisen sektorin toiminnan valvontamekanismeja, joilla on tavalla tai toisella yhtymäkohtia julkisiin hankintoihin. Näistä esitetyistä mekanismeista huolimatta hankintatoimessa esiintyy jatkuvasti rikkomuksia, joihin ei pystytä puuttumaan tehokkaasti ja proaktiivisesti. Se, että lain rikkomuksiin puututaan jälkikäteen oikeusteitse ei ole hankintalain valvonnan kannalta riittävää. Näin ollen, Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan olemassa oleva julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmä edellyttää hankintasääntelyn noudattamisen puolueetonta viranomaisvalvontaa, jolla on mahdollisuus puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin oma-aloitteisesti jo varhaisemmassa vaiheessa hankintamenettelyä. Tämä mahdollistaisi proaktiivisen puuttumisen niihin rikkomuksiin ja epäkohtiin, joihin markkinatoimijat eivät itse välttämättä pysty käytännön syiden takia puuttumaan haastamalla viranomaisen oikeusprosessiin.

Teknologiateollisuus katsoo, että julkisten hankintojen viranomaisvalvontaa on lisättävä nykyisestä antamalla kilpailu- ja kuluttajavirastolle laajat valtuudet valvoa julkisten hankintojen lainsäädännön noudattamista. Samalla on huolehdittava viranomaisen tarpeellisista resursseista ja siitä, että jo kilpailuviranomaisen roolissa kuntia ja yrityksiä valvovan viranomaisen rooli pidetään erillisenä hankintalainsäädäntöä valvovan viranomaisen roolista.

Hankintalakiin on lisättävä valvontaa koskeva pykälä, ja varattava valvonnan edellyttämät resurssit valtion budjettiin.

Allekirjoitussivu seuraa

Veli Sinda

6.7.2015

Kunnioitavasti,

Teknologiateollisuus ry

Sanna Rauhansalo
Johtaja

Veli Sinda
Asiantuntija, OTM

Lisätietoja antaa Veli Sinda

puh: 0451116541

Email: veli.sinda@teknologiateollisuus.fi